

Sygn. akt **XXVII Ca 604/16**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Wojtysiak
Sędziowie:	SO Agnieszka Fronczak SR del. Miłosz Konieczny (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Ślebzak

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2016r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. Ż.

przeciwko M. W. (1)

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 24 listopada 2014 r., sygn. akt II C 436/13

I. prostuje punkt 1 wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 24 listopada 2014 r. w ten sposób, że w miejsce nazwiska notariusza (...) wpisuje (...);

II. zmienia zaskarżony wyrok, w ten sposób, że:

- w punkcie 1 w miejsce słów: „W całości”, wpisuje: „w części, tj. w zakresie kwoty 18.000 (osiemnaście tysięcy) złotych”;
- punktowi 2 nadaje treść: „oddala powództwo w pozostałym zakresie.”;
- dodaje punkt 3 o następującej treści: „zasądza od M. W. (1) na rzecz M. Ż. kwotę 2.833,60 (dwa tysiące osiemset trzydzieści trzy złotych sześćdziesiąt groszy) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.”;

III. oddala apelację w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od M. W. (1) na rzecz M. Ż. kwotę 860 (osiemset sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Sygn. akt XXVII Ca 604/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 21 kwietnia 2016 roku

W dniu 04 marca 2013 powódka M. Ż. wniosła przeciwko pozwanemu M. W. (1) pozew o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego - aktu notarialnego z dnia 03 sierpnia 2004 r., sporządzonego przed notariuszem M. N. (1) w Kancelarii Notarialnej w W., Repertorium (...), któremu dnia 26 listopada 2012 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie II Wydział Cywilny nadał klauzulę wykonalności w sprawie sygn. akt II Co 2174/12. Powódka wniosła ponadto o zabezpieczenie powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy w Warszawie J. P. w sprawie pod sygn. akt Km 794/13 na podstawie wskazanego wyżej tytułu wykonawczego, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Domagała się także zasądzenia od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych oraz zwolnienia od kosztów sądowych w całości ze względu na złą sytuację majątkową. W uzasadnieniu wskazała, iż zgodnie z treścią wyżej wymienionego aktu notarialnego zawarła umowę przeniesienia własności i poddała się egzekucji co do obowiązku zapłaty ceny w kwocie 20.000 zł wprost z tego aktu notarialnego, zgodnie z art. 777 § 1 pkt. 4 kodeksu postępowania cywilnego. Płatność miała nastąpić przelewem na rachunek bankowy wskazany przez M. W. (1). Przedmiotowemu aktowi notarialnemu Sąd nadał klauzulę natychmiastowej wykonalności w dniu 26 listopada 2012 r., a na wniosek pozwanego została wszczęta egzekucja komornicza przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy w W. J. P.. Powódka podniosła, iż powyższa kwota została uiszczona w dniu 27 lipca 2009 r., tj. kwotę 18.000 zł uiszczyła na rachunek bankowy, a pozostałe 2.000 zł zostały zaliczone na poczet wydatków poniesionych w związku z wyjazdem ze wspólnym synem stron na wakacje. Z uwagi na fakt pozostawiania z pozwanym przez 16 lat w związku konkubenckim, posiadania wspólnego 4-letniego syna i wspólnego prowadzenia gospodarstwa domowego, powódka nie pobrała od niego pokwitowań przekazania gotówki. Ponadto, pozwany nigdy nie wzywał powódki do uregulowania należności wynikających z przedmiotowego aktu notarialnego, wskazując numer rachunku bankowego w celu dokonania zapłaty (pozew, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji, k. 2-5, k. 8).

Postanowieniem z dnia 02 lipca 2013 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie II Wydział Cywilny udzielił zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego w sprawie z wniosku M. W. (1) przeciwko M. Ż., sygn. akt Km 794/13, do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia postępowania.

W odpowiedzi na pozew z dnia 29 marca 2013 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powódki kosztów procesu według norm prawem przepisanych, oddalenie wniosku powódki o zabezpieczenie poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego oraz oddalenie wniosku powódki o zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych. W uzasadnieniu zaprzeczył on twierdzeniom powódki, jakoby wpłaty przez nią dokonane były przeznaczone na zapłatę zobowiązań wynikających z aktu notarialnego z dnia 03 sierpnia 2004 r., lecz posłużyły innym celom. Wskazał również, że konto, na które wpłynęły rzekomo wpłacone na poczet zobowiązania środki należy do powódki. Zaprzeczył również twierdzeniu, że kwota 2.000 zł została rozliczona w związku ze wspólnym wyjazdem wakacyjnym. Pozwany twierdzi, że nie wie nawet, jaki wyjazd powódka ma na myśli (odpowiedź na pozew, k. 29-34).

Wyrokiem z dnia 24 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, sygn. akt II C 436/13 : w całości pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy - akt notarialny z dnia 03 sierpnia 2004 r. sporządzony przed M. N. (1) - notariuszem w W. za numerem repertorium (...), któremu postanowieniem z dnia 26 listopada 2012 r. w sprawie II Co 2174/12 Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w W. nadał klauzulę wykonalności (pkt. 1); zasądził od pozwanego M. W. (2) na rzecz powódki M. Ż. kwotę 3.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.400 zł tytułem kosztów zastępstwa (pkt. 2) - k. 182.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następującym stanie faktycznym i prawnym:

W dniu 03 sierpnia 2004 r. w W., przed notariuszem M. N. (2), powódka M. Ż. i pozwany M. W. (1) zawarli umowę przeniesienia własności nieruchomości stanowiącej działkę gruntu oznaczoną w ewidencji nr (...), obszaru 4.801 m², objętej księgą wieczystą Kw nr (...), położoną we wsi K. za cenę 40.000 zł, w związku z nieskorzystaniem przez Agencję Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w W. z przysługującego prawa pierwokupu na podstawie art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego. Pozwany potwierdził, że otrzymał od powódki tytułem zaliczki kwotę 20.000 zł i odbiór kwoty pokwitował, resztę ceny w kwocie 20.000 zł powódka miała zapłacić przelewem na rachunek bankowy wskazany przez pozwanego. Powódka co do obowiązku zapłaty reszty ceny we wskazanej powyżej kwocie 20.000 zł poddała się rygorowi egzekucji wprost z aktu notarialnego, stosownie do art. 777 § 1 pkt. 4 k.p.c. (wypis z aktu notarialnego z dnia 03 sierpnia 2004 r. - k. 6-7, okoliczność bezsporna).

Powódka M. Ż. i pozwany M. W. (1), w czasie, gdy doszło do zawarcia między nimi umowy sprzedaży działki w miejscowości K., oznaczonej w ewidencji nr (...), pozostawali w konkubinacie od wielu lat i prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Dnia 27 lipca 2009 r. powódka przelewała na rachunek bankowy M. W. (1) kwotę 18.000 zł. Kwota 2.000 zł uległa potrąceniu w związku z wydatkami poniesionymi przez powódkę związanymi z wyjazdem wakacyjnym (zatwierdzenie obciążenia rachunku kwotą przelewu 18.000 zł, k. 9).

W listopadzie (...) urodził się syn M. Ż. i M. W. (1). Na skutek nieporozumień między stronami w 2011 r. pozwany wprowadził się od powódki.

Postanowieniem z dnia 26 listopada 2012 r., sygn. akt II Co 2174/12, Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w W. II Wydział Cywilny, na wniosek wierzyciela M. W. (1), nadał klauzulę wykonalności na tytuł egzekucyjny - akt notarialny z dnia 03 sierpnia 2004 r., sporządzony przed notariuszem M. N. (1) w Kancelarii Notarialnej w W., Repertorium (...) (okoliczność bezsporna).

Pismem z dnia 14 stycznia 2013 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy w Warszawie J. P. zawiadomiła powódkę o wszczęciu postępowania egzekucyjnego, sygn. akt Km 794/12, a dokładniej egzekucji z nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...). Powódka wskazała, że wartość nieruchomości znacznie przewyższa wysokość kwoty dochodzonej w postępowaniu egzekucyjnym, tym samym zgodnie z dyspozycją art. 799 § 1 k.p.c., prowadzenie egzekucji z nieruchomości nie ma uzasadnionych podstaw i jest uciążliwe dla dłużnika (zawiadomienie o wszczęciu egzekucji - k. 8).

W dniu 26 lutego 2013 r. (data nadania pisma) powódka wezwała pozwanego do złożenia wniosku o umorzenie powyższego postępowania egzekucyjnego w związku z uregulowaniem należności objętej postępowaniem egzekucyjnym przed wszczęciem postępowania (wezwanie z dnia 26 lutego 2013 r. - k.10-11).

W dniu 22 listopada 2013 r. Komornik Sądowy zawiadomił powódkę o zajęciu wynagrodzenia za pracę, wierzytelności zasiłku chorobowego dłużniczki oraz wezwał do dokonywania potrąceń (zawiadomienia z dnia 22 listopada 2013 r. - k. 48).

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie postanowieniem z dnia 23 grudnia 2013 r. udzielił zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie z dnia 23 grudnia 2013 r., k. 58-60).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów. Bezspornym jest, że powódka i pozwany zawarli w dniu 03 sierpnia 2004 r. w W., przed notariuszem M. N. (2) umowę sprzedaży nieruchomości stanowiącej działkę gruntu oznaczoną w ewidencji nr (...), objętą księgą wieczystą KW (...), której cenę ustalono na kwotę 40.000 zł. Strony przyznały, iż zaliczka w kwocie 20.000 zł została uregulowana. Zgodnie z art. 229 k.p.c. nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości co do swojej zgodności ze stanem rzeczywistym, a w myśl art. 230 k.p.c., gdy strona nie wypowie się co do

twierdzeń strony przeciwnej o faktach, Sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Spór między stronami dotyczy natomiast faktu zapłaty pozostałej ceny, zgodnie z postanowieniami aktu notarialnego. Do ustalenia stanu faktycznego przyczyniły się zeznania stron. Sąd dał wiarę zeznaniom powódki, które były logiczne i spójne, ponadto powódka uprawdopodobniła potwierdzeniem przelewu na rachunek bankowy prowadzony na rzecz pozwanego i powódki fakt przekazania 18.000 zł pozwanemu. Zeznania pozwanego w tym zakresie Sąd uznał za niewiarygodne. Pozwany twierdził, że środki te były przeznaczone na inne cele niż spłata zobowiązania wynikającego z aktu notarialnego. Wskazał, iż miał one posłużyć rozliczeniom z jedną ze spółek, w której był prezesem. Tym nie mniej to pozwany dokonał wypłaty całej kwoty z konta. Pozwany przyznał, że umowy między nim a powódką, w tym sprzedaż dwóch nieruchomości miały na celu zabezpieczenie własnego majątku. Kwota sprzedaży działek została tak ustalona, aby możliwe było dokonanie ich zakupu przez powódkę. Pozwany przyznał również, iż sprzedaż działek wynikała z faktu jego problemów finansowych i potencjalnej niewypłacalności. O tym, że była to wartość zaniżona świadczyć może późniejsza sprzedaż obu nieruchomości za kilkukrotnie większą kwotę niż cena zakupu (około 780.000 zł uzyskanych ze sprzedaży działek przez powódkę wobec 78.000 zł i 40.000 zł, za które powódka kupiła działki od pozwanego).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że:

Powództwa opozycyjne przewidziane w art. 840 k.p.c. są powództwami o ukształtowanie prawa, toczącymi się według przepisów o postępowaniu procesowym. Przy tym, wytoczenie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (art. 840 k.p.c.) może nastąpić nawet przed wszczęciem egzekucji. Powództwo z art. 840 k.p.c., jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem i w konsekwencji musi być oparte na przyczynach materialnoprawnych - podstawach wymienionych w punktach 1 - 3 § 1 art. 840 k.p.c. Po umorzeniu egzekucji ponowne jej wszczęcie na podstawie tytułu wykonawczego pozbawionego wykonalności nie jest możliwe. Zakres dopuszczalnej obrony uregulowany został w art. 840 k.p.c., który w tej mierze stanowi nie tylko normę procesową, ale także normę prawa materialnego. Argumentacja pozwanego, iż zasadność roszczenia, była badana w trakcie postępowania o nadanie klauzuli wykonalności jest błędna, ponieważ Sąd nie oceniał zobowiązania pod względem merytorycznym. W postępowaniu egzekucyjnym, dotyczącym nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, zarówno sąd pierwszej instancji, jak i sąd drugiej instancji w trybie zażaleniowym nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Jeżeli po wydaniu tytułu egzekucyjnego obowiązek stwierdzony w tym tytule i objęty klauzulą jego wykonalności przestał istnieć, skutki prawne stąd wynikające mogą być stwierdzone w drodze procesu przewidzianego w art. 840 k.p.c. w trybie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

Zgodnie z treścią art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części, albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. W sytuacji, gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Zdarzenia powodujące wygaśnięcie zobowiązania lub wpływające na możliwość egzekucji muszą istnieć przed wydaniem wyroku pozbawiającego tytuł wykonawczy wykonalności, gdyż zasadność powództwa z art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. w całości ocenia się według stanu rzeczy z chwili orzekania. Przykładowo, zdarzeniami stanowiącymi podstawę powództwa mogą być: wykonanie zobowiązania, potrącenie, odnowienie czy zwolnienie z długu. W sytuacji, gdy wierzyciel zostaje zaspokojony poza postępowaniem egzekucyjnym, w drodze dobrowolnego spełnienia świadczenia przez dłużnika, nie gaśnie wykonalność tytułu wykonawczego i istnieje potencjalna możliwość jego wykonania (wszczęcia postępowania egzekucyjnego). Żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności jest zatem dopuszczalne, a podstawę takiego żądania stanowi nastąpienie po powstaniu tytułu egzekucyjnego zdarzenia, wskutek którego zobowiązanie, w całości lub w części, wygasło. Takim zdarzeniem jest niewątpliwie spełnienie świadczenia przez dłużnika (patrz: wyrok SN z dnia 4 listopada 2005 r., V CK 296/05 LEX Nr 179714).

W przypadku, gdy wysokość świadczenia pieniężnego została określona wprost, przez wskazanie liczby jednostek pieniężnych (sumy nominalnej świadczenia), świadczenie to powinno być spełnione przez zapłatę tej właśnie

sumy. Jeżeli zatem obowiązek dłużnika został w treści zobowiązania określony jako obowiązek zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, to prawidłowym wykonaniem zobowiązania będzie wyłącznie zapłata tej sumy. Tę tzw. zasadę nominalizmu wyraża art. 358 § 1 k.c., a jej uzasadnieniem jest potrzeba zapewnienia sprawności obrotu gospodarczego, który uległby sparaliżowaniu, gdyby każde świadczenie pieniężne podlegało jakimś dodatkowym modyfikacjom. Akt notarialny sprzedaży nieruchomości z dnia 03 sierpnia 2004 r. wskazywał jednoznacznie w § 3, iż kwotę 20.000 zł pozwany otrzymał w formie zaliczki. Pozostałą część powódka miała zapłacić przelewem na rachunek bankowy wskazany przez pozwanego i w zakresie tego obowiązku powódka poddała się rygorowi egzekucji wprost z aktu notarialnego, stosownie do art. 777 § 1 pkt. 4 k.p.c.

Z ustaleń Sądu wynika, że powódka dokonała spłaty należności winnych pozwanemu z tytułu wskazanego aktu notarialnego. Sąd dał wiarę twierdzeniom powódki, że ze względu na fakt wspólnego prowadzenia gospodarstwa domowego przez strony, nie określiła w tytule przelewu 18.000 zł z jakiego tytułu wpłaca środki na konto pozwanego. Pozostałe 2.000 zł zostało rozliczone między stronami przez potrącenie, jednak powódka również w tym wypadku nie kwitowała dokonanej czynności ani nie odebrała chociażby żadnego oświadczenia od pozwanego dotyczącego uregulowania zobowiązania. Powódka wykazała się brakiem ostrożności, jednak należy podkreślić, że trudno wymagać, aby takie pokwitowania wystawiały sobie wzajemnie osoby prowadzące wspólne gospodarstwo domowe i darzące się zaufaniem. Powódka nie jest również podmiotem profesjonalnym, a bliskie relacje z pozwanym oraz łączące ich zobowiązania, np. wychowywanie wspólnego dziecka, uzasadniają niedomaganie się dowodu spłaty. Należy stwierdzić, iż tak daleko idąca przezorność jest, zdaniem Sądu, wręcz niespotykana i powódka nie powinna ponosić negatywnych konsekwencji z powodu jej braku. Przedmiotowa sprawa i doświadczenie życiowe wskazują jednak, iż z ostrożności takie pokwitowania powinny być wystawiane.

Wskazać również należy, iż powództwo z art. 840 k.p.c. zmierza jedynie do wzruszenia zindywidualizowanego tytułu wykonawczego, a nie do rozliczania stron ze wszystkich łączących je stosunków obligacyjnych. Między stronami dokonywanych było wiele transakcji, w tym m. in. umów sprzedaży nieruchomości, ale okoliczności ich przeprowadzenia i rozliczenia nie były przedmiotem badania przez Sąd. W procesie wynikłym z powództwa opozycyjnego opartym na twierdzeniu, że zobowiązanie zawarte w tytule wykonawczym wygasło ma urzeczywistnić normy kodeksu cywilnego mówiące o wykonaniu zobowiązań (art. 450 k.c. i nast.). Dla rozstrzygnięcia sprawy o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego na tej podstawie, że cała należność została uiszczona istotne jest tylko to, czy wierzyciel otrzymał swoją należność, a zdaniem Sądu taka sytuacja miała miejsce. W sprawie tego rodzaju wierzyciel nie może też dokonać potrącenia, gdyż powód nie dochodzi w niej świadczenia, z którym świadczenie wierzyciela mogłoby być skompensowane (patrz: Z. S. „Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz” Wydawnictwo Stowarzyszenia Komorników Sądowych S. 1994 str. 219).

W niniejszej sprawie pozwany z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu i wszczęcie egzekucji wystąpił po upływie siedmiu lat od chwili powstania tytułu egzekucyjnego, dopiero po zaprzestaniu prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego z powódką. Pozwany nie wzywał powódki do uiszczenia kwoty 20.000 zł z tytułu sprzedaży nieruchomości, nie zaprzeczył również, że otrzymywał kwotę 18.000 zł od pozwanej, twierząc jednak, że była ona przeznaczona na inne cele. Okoliczność ta uwiarygodnia twierdzenia powódki, iż powództwo jest wynikiem konfliktu i ma podłoże osobiste, a między stronami doszło do rozliczenia pozostałej kwoty z tytułu sprzedaży gruntu.

W doktrynie podkreśla się, że celem powództwa opozycyjnego z art. 840 k.p.c. jest pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo jego ograniczenie, co należy odróżnić od uchylecia postanowienia sądu o nadanie klauzuli wykonalności. Weryfikacja postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności niewątpliwie zmierza do zakwestionowania tej klauzuli, jednak może nastąpić tylko poprzez wniesienie zażalenia i z powołaniem się na uchybienia proceduralne w toku postępowania klauzulowego. Tymczasem powództwo z art. 840, jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem i w konsekwencji musi być oparte na przyczynach materialnoprawnych - podstawach wymienionych w punktach 1-3 omawianego przepisu (patrz też uchwała SN z dnia 17 kwietnia 1985 r., III CZP 14/85, OSNC 1985, nr 12, poz. 192; wyrok SN z dnia 21 lipca 1972 r., II CR 193/72, OSNC

1973, nr 4, poz. 68; postanowienie SN z dnia 24 sierpnia 1973 r., II PZ 34/73, LEX nr 7295; postanowienie SN z dnia 18 marca 1971 r., ICZ 110/70, LEX nr 6896).

Odnosząc powyższe poglądy zajęte w doktrynie i orzecznictwie do przedmiotowej sprawy należy podkreślić, że dłużnik (powódka w niniejszej sprawie) w toku przeprowadzonego postępowania udowodniła istnienie okoliczności stanowiących podstawę do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego opisanego w pozwie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając od pozwanego M. W. (2) na rzecz powódki M. Ż. kwotę 3.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, poprzez naruszenie art. 77 § 1 kodeksu cywilnego i przyjęcie przez Sąd I instancji, że:

- strony zmieniły ustnie zapisy aktu notarialnego z dnia 03 sierpnia 2004 r. sporządzonego przez notariusza M. N. (1) w Kancelarii Notarialnej w W., repertorium A numer (...) dotyczące sposobu zapłaty reszty ceny i zmiana ta była prawnie wiążąca;
- wolą obu stron (także pozwanego) była ustna zmiana zapisów aktu notarialnego z dnia 03 sierpnia 2004 r. sporządzonego przez notariusza M. N. (1) w Kancelarii Notarialnej w W., repertorium A numer (...) dotyczących sposobu zapłaty reszty ceny i wola taka była wystarczająca do zmiany zobowiązań stron zawartych w formie aktu notarialnego;

2. naruszenie prawa procesowego, poprzez naruszenie art. 840 kodeksu postępowania cywilnego i przyjęcie przez Sąd I instancji, że w przedmiotowej sprawie zaszyły przesłanki wymienione w treści powyższego artykułu w sytuacji, gdy pozwany konsekwentnie twierdził, że reszta ceny w kwocie 20.000 zł nie została mu nigdy wpłacona, a powódka nie wykazała, że spełniła wszystkie swoje zobowiązania (zapłata reszty ceny) z aktu notarialnego z dnia 03 sierpnia 2004 r. sporządzonego przez notariusza M. N. (1) w Kancelarii Notarialnej w W., repertorium A numer (...);

3. naruszenie przepisów postępowania cywilnego, a to art. 233 kodeksu postępowania cywilnego poprzez jednostronną ocenę materiału dowodowego tj.:

- uznanie przez Sąd pierwszej instancji, że powódka dowiodła w postępowaniu sądowym, że wykonała swoje zobowiązanie i rozliczyła się z pozwanym, mimo niewskazania w tytule przelewu na 18.000 zł, że jest to przelew na kwotę wynikającą z aktu notarialnego i mimo braku pokwitowania za rzekome potrącenie kwoty 2.000 zł;
- uznanie przez Sąd, że strony zgodnie ustnie zmieniły zapisy aktu notarialnego z dnia 03 sierpnia 2004 r. sporządzonego przez notariusza M. N. (1) w Kancelarii Notarialnej w W., repertorium A numer (...) dotyczące sposobu zapłaty reszty ceny, w sytuacji, gdy do takich ustaleń nigdy nie doszło, pozwany nigdy nie godził się na rozliczenie gotówkowe, a zasady logiki i doświadczenia życiowego wskazują, że w przypadku poddania się egzekucji wprost z aktu notarialnego na podstawie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego strony nie przewidują ustnych zmian notarialnych zapisów;
- wzięcie pod uwagę przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia jedynie fragmentów zeznań pozwanego w części odpowiadającej (zdaniem Sądu) zeznaniom powódki;
- nierówne potraktowanie stron w procesie, poprzez danie wiary w całości zeznaniom powódki bez podania przyczyny takiej oceny poza lakonicznym twierdzeniem o rzekomej logiczności i spójności tych zeznań, a

niedanie wiary zeznaniom pozwanego przy braku uzasadnienia odmówienia wiary tym zeznaniom w części nieodpowiadającej zeznaniom powódki;

- oparcie zaskarżonego orzeczenia w przeważającej mierze na zeznaniach powódki, mimo oczywistej sprzeczności tych zeznań zarówno z zeznaniami powoda, jak i innymi dowodami przedstawionymi w niniejszym postępowaniu;
- nieuwzględnienie przez Sąd I instancji wniosku dowodowego pozwanego dotyczącego aktu postępowania sądowego przed Sądem Rejonowym dla m. st. Warszawy o sygn. akt II C 898/13, w którym to postępowaniu powódka w odniesieniu do innego oświadczenia o poddaniu się egzekucji wprost z aktu notarialnego powołuje się na zapłatę pozwanemu kwoty 40.000 zł gotówką w tym samym czasie, powołując się na okoliczność, że pozwany rzekomo w tym czasie nie miał kont bankowych, a powódka nie miała wiedzy o takich kontaktach;
- niewzięcie przez Sąd I instancji pod uwagę wielości innych różnych umów pomiędzy stronami, z racji których powódka mogła przekazywać pozwanemu gotówkę;

4. sprzeczność ustaleń faktycznych Sądu z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, polegające na:

- przyjęciu przez Sąd, że powódka wykonała swoje zobowiązanie i rozliczyła się z pozwanym, w sytuacji, gdy nie wynika to z materiału dowodowego;
- przyjęciu przez Sąd, że strony uzgodniły ustnie zmianę zapisów aktu notarialnego i przyjęły, że rozliczą się częściowo przelewem na konto M. Ż., a częściowo przez potrącenie, w sytuacji, gdy wzajemne zobowiązania Stron zostały opisane w umowie w formie aktu notarialnego i gdyby strony chciały je zmienić, zmieniłyby je także w takiej formie;
- przyjęciu przez Sąd I instancji, że dowodem na rozliczenie pomiędzy stronami jest fakt, że to pozwany wybrał kwotę 18.000 zł z konta bankowego, w sytuacji, gdy w tym czasie strony miały wiele wspólnych dużych wydatków i pozwany wskazywał, że wpłata powódki nie była rozliczeniem aktu notarialnego;
- nieuwzględnienie przez Sąd I instancji wniosku dowodowego pozwanego dotyczącego aktu postępowania sądowego przed Sądem Rejonowym dla m. st. Warszawy o sygn. akt II C 898/13, w którym to postępowaniu powódka w odniesieniu do innego oświadczenia o poddaniu się egzekucji wprost z aktu notarialnego powołuje się na zapłatę pozwanemu kwoty 40.000 zł gotówką w tym samym czasie, powołując się na okoliczność, że pozwany rzekomo w tym czasie nie miał kont bankowych, a powódka nie miała wiedzy o takich kontaktach;
- błędne przyjęcie przez Sąd, że pomiędzy stronami istniało takie zaufanie (z racji pozostawania w związku konkubentkim), że powódka nie brała od pozwanego pokwitowań ani nie wpisywała w tytule przelewu rozliczenia z aktu notarialnego, w sytuacji gdy strony dopilnowały, aby w przedmiotowym akcie notarialnym znalazł się szczegółowy opis sposobu i terminów zapłaty reszty ceny w kwocie 20.000 zł oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji przez powódkę wprost z tego aktu, a oświadczenie takie nie jest przecież elementem koniecznym w aktach notarialnych sprzedaży nieruchomości w odniesieniu do zapłaty ceny; wręcz przeciwnie – zamieszczenie takiego oświadczenia w akcie notarialnym przez strony dowodzi ograniczonego zaufania pomiędzy nimi; (Sąd zamieszcza zresztą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia twierdzenie, że „powódka wykazała się nieostrożnością”);
- błędne przyjęcie przez Sąd że, „na skutek nieporozumień pomiędzy stronami w 2011 r. pozwany wyprowadził się od powódki”, podczas gdy pozwany został przez powódkę w sposób podstępny (wymiana zamków podczas wyjazdu) pozbawiony możliwości zamieszkiwania na terenie nieruchomości położonej w W. przy ul. (...), która to nieruchomość de facto została nabyta za środki pozwanego;
- Sąd pominął w swoich ustaleniach jakie znaczenie ma fakt podstępnego zawłaszczenia nieruchomości położonej w W., przy ul. (...) w zakresie oceny wiarygodności powódki;

5. naruszenie przepisów postępowania cywilnego, a to art. 232 kodeksu postępowania cywilnego w związku z art. 6 kodeksu cywilnego, poprzez całkowite przerzucenie ciężaru dowodu na pozwanego, mimo nieudowodnienia przez powódkę rozliczenia pomiędzy stronami, niewykazania rzekomo zgodnych ustaleń stron dotyczących zmiany zapisów aktu notarialnego dokonanych ustnie.

W oparciu o powyższe skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku całości i orzeczenie o oddaleniu powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych;

ewentualnie

2. o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi I instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych (k. 199-208).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Na wstępie trzeba wskazać, iż rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie skupiało się wokół ustalenia, czy doszło do wypełnienia przesłanki z art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c., tj. czy doszło do spełnienia świadczenia objętego tytułem wykonawczym.

I tak oto należy stwierdzić, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, a mianowicie potwierdzenia przelewu kwoty 18.000 zł z dnia 27.07.2009 r. (k. 9), Historii rachunku bankowego nr (...) (k. 87-89) oraz spójnych i logicznych zeznań powódki, ustalenie przez Sąd Rejonowy – w ramach swobodnej oceny dowodów -, że przelew z dnia 27.07.2009 r. stanowił częściowe spełnienie należności wynikającej z kwestionowanego tytułu wykonawczego, stanowiło ocenę jak najbardziej uprawnioną, której nie sposób zarzucić niekonsekwencji w rozumowaniu, kojarzeniu faktów i wyciąganiu z nich wniosków.

Odmienne należy natomiast podejść do oceny spełnienia pozostałej części świadczenia (2.000 zł). W tym wypadku powódka poprzestała wyłącznie na twierdzeniu, że powyższa kwota uległa potrąceniu (prowadząc do umorzenia obu wierzytelności) z kwotą w tej samej wysokości, którą ona miała wydatkować na wyjazd wakacyjny z synem (wspólnym dzieckiem stron) do J. w lipcu 2009 r. Mając na uwadze, że pozwany okoliczności tej kategorycznie zaprzeczył, a jednocześnie, iż M. Ż. nie zaoferowała jakiegokolwiek (poza swoimi zeznaniami) dowodu, który potwierdziłby choćby, że taki wyjazd w ogóle miał miejsce oraz, że podawana kwota faktycznie została przez nią wydatkowana, należało, w ocenie Sądu Okręgowego, stwierdzić, że ocena materiału dowodowego przez Sąd I instancji była w tym zakresie dowolna, stanowiąc przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów.

Reasumując – zważywszy na całość przeprowadzonych rozważań - Sąd Okręgowy uznał, że apelacja pozwanego zasługuje na częściowe uwzględnienie, w związku z czym należało zmienić zaskarżony wyrok i orzec co do istoty na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. oraz – w części oddalającej apelację – na podstawie art. 385 k.p.c.

Jeśli chodzi o koszty procesu w I instancji, Sąd Okręgowy miał na uwadze, że powódka wygrała proces w 90 % (18.000 zł : 20.000 zł = 0,9, a więc 90 %) i tym samym przegrała w 10 % (100 % - 90 % = 10 %). Z kolei pozwany wygrał proces w 10 % i tym samym przegrał go w 90 %. Koszty procesu poniesione przez powódkę to łącznie kwota 3.417 zł (w tym: 1.000 zł – opłata sądowa od pozwu, 2.400 zł - koszty zastępstwa procesowego - § 6 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1348 z późn. zm. i 17 zł - opłata skarbową od pełnomocnictwa), natomiast przez pozwanego – to łącznie kwota 2.417 zł (2.400 zł - koszty zastępstwa procesowego - § 6 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września

2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 z późn. zm. i 17 zł - opłata skarbową od pełnomocnictwa).

W konsekwencji koszty procesu wygrane przez powódkę to kwota 3.075,30 zł, co stanowi 90 % ($3.417 \text{ zł} \times 90 \% = 3.075,30 \text{ zł}$), zaś przez pozwanego – kwota 241,70 zł, co stanowi 10 % ($2.417 \text{ zł} \times 10 \% = 241,70 \text{ zł}$).

Ostatecznie, Sąd rozstrzygając o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c. – po stosunkowym ich rozdzieleniu - zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.833,60 zł ($3.075,30 \text{ zł} - 241,70 \text{ zł} = 2.833,60 \text{ zł}$).

Jeśli chodzi o koszty procesu w instancji odwoławczej, Sąd Okręgowy miał na uwadze, że koszty procesu poniesione przez powódkę to łącznie kwota 1.200 zł - koszty zastępstwa procesowego - § 6 pkt. 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.), natomiast przez pozwanego – to łącznie kwota 2.200 zł (w tym: 1.000 zł – opłata sądowa od apelacji i 1.200 zł- koszty zastępstwa procesowego - § 6 pkt. 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.

W konsekwencji koszty procesu wygrane przez powódkę to kwota 1.080 zł, co stanowi 90 % ($1.200 \text{ zł} \times 90 \% = 1.080 \text{ zł}$), zaś przez pozwanego – kwota 220 zł, co stanowi 10 % ($2.200 \text{ zł} \times 10 \% = 220 \text{ zł}$).

Ostatecznie, Sąd Okręgowy rozstrzygając o kosztach procesu w II instancji na podstawie art. 100 k.p.c. – po stosunkowym ich rozdzieleniu - zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 860 zł ($1.080 \text{ zł} - 220 \text{ zł} = 860 \text{ zł}$).

Sędzia SR (del.) Miłosz Konieczny Sędzia SO Piotr Wojtysiak Sędzia SO Agnieszka Fronczak